

ASIA**Poliisilaitoksen menettely rikostutkinnassa****KANTELU**

A:n oikeuskanslerinvirastoon 22.11.2011 saapuneesta useiden viranomaisten menettelyä koskeneesta kantelusta (dnro OKV/1285/1/2011) on 28.1.2013 erotettu tutkittavaksi poliisilaitoksen menettely (dnro OKV/156/1/2013). Kantelijan mukaan poliisi ei ollut tutkinut hänen esille tuomaansa kunnianloukkausta. Kantelija oli rikosilmoituksessaan 20.2.2010 kertonut häneen kohdistuneesta pahoinpitelystä sekä väärien tietojen antamisesta hänestä viranomaisille.

SELVITYS

Kantelun perusteella Poliisihallitus on antanut 2.4.2013 päivätyn poliisiylitarkastaja B:n ja ylitarkastaja C:n allekirjoittaman lausunnon, jonka liitteenä on poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikkö D:n 25.3.2013 päivätty selvitys, rikosylikomisario E:n 25.2.2013 päivätty selvitys ja vanhempi konstaapeli F:n 7.3.2013 päivätty selvitys.

Vanhempi konstaapeli F on todennut selvityksessään, että hän oli 20.2.2010 saanut tutkittavakseen kyseessä olevan A:n rikosilmoituksen 8480/R/3020/10 yhdessä rikosylikonstaapeli G:n kanssa. Rikosilmoituksen selostusosasta ilmeni, että F oli ollut yhteydessä A:han puhelimitse 20.2.2010, jolloin F oli saanut tarkennuksia A:n tekemään rikosilmoitukseen. F oli kuulustellut A:n asianomistajan asemassa 1.3.2010. Kuulustelukertomukseen oli kirjattu ne asiat, jotka A oli itse halunnut tuoda ilmi kuulustelussa. A ei ollut kuulustelun yhteydessä tuonut esiin mitään kunnianloukkausasiasiaa, saati vaatinut tällaisesta rangaistusta. A oli vahvistanut kuulustelukertomuksensa allekirjoituksellaan. Koska tapahtuneesta oli kulunut kolme vuotta, F ei muistanut muita asioita kuin mitkä ilmenevät esitutkintamateriaalista. Kuulustelukertomukseen oli kuitenkin kirjattu kaikki asiat, jotka A oli halunnut tuoda esiin. F oli koonnut esitutkintapöytäkirjan nimikkeellä pahoinpitely ja toimittanut sen tutkinnanjohtaja E:lle 21.3.2010.

Tutkinnanjohtaja, rikosylikomisario E on selvityksessään todennut, että jostakin syystä kuulustelukertomuksessa ei ollut otettu esille sosiaaliviranomaisille mennyttä tietoa, jota A piti vääransisältöisenä. Asianomistajakuulustelussa ei ollut mitään mainintaa siitä, että A olisi vaatinut rangaistusta asianomistajarikoksesta. Jos A olisi vaatinut kuulustelun yhteydessä rangaistusta kunnianloukkauksesta, olisi tutkija varmaan kirjannut ilmoituksen toisen rikosnimikkeen, joka olisi ollut kunnianloukkaus. Koska ilmoituksessa ei ollut muuta nimikettä ja pöytäkirja oli koottu pahoinpitelynä, E oli lähettänyt sen syyttäjälle syyteharkintaan edellä mainitulla nimikkeellä.

Apulaispoliisipäällikkö D:n selvityksen mukaan A:n kantelussa tarkoitettu väärin tietojen antaminen viranomaisille ilmeni esitutkintapöytäkirjan liitteenä olevasta sähköisestä rikosilmoituksesta, josta ilmeni myöskin A:n rangaistusvaatimus. Asia oli mainittu myös esitutkintapöytäkirjan ilmoitusosan sivulla 2 osiossa ”esitutkinnasta ja sen tuloksista”. Kunnianloukkausta ei ollut kuitenkaan kirjattu rikosnimikkeeksi esitutkintapöytäkirjaan, eikä sitä ollut asianomistajan eikä rikoksesta epäillyn kuulusteluissa käsitelty, vaan esitutkinta oli toimitettu vain ilmoitetun pahoinpitelyn johdosta. D:n mukaan tässä oli tapahtunut ilmeinen virhe, sillä asian tutkintaa ei olisi tullut jättää sen varaan, että asianomistaja osaa ottaa sen esille kuulustelussa, kun teosta oli jo ilmoituksen tekemisen yhteydessä pyydetty tutkintaa ja vaadittu rangaistusta. Poliisin olisi pitänyt tutkia myös kunnianloukkaussasia viran puolesta. Rikos ei ollut kuulusteluhetkellä vanhentunut, koska ilmoituksen tekijä oli ilmoittanut saaneensa tiedon vääriksi väittämistään lausumista tammikuussa 2010. Koska tekoaika on ollut viimeistään 15.9.2009, on epäilty rikos vanhentunut viimeistään 15.9.2011. Selvityksen mukaan syynä virheeseen on ollut ilmeisesti tutkijan kokemattomuus ja tutkinnanjohtajan huomaamattomuus päätöstä tehdessään.

VASTINE

A on antanut lausunnon ja selvitysten johdosta 25.6.2013 päivätyn vastineen.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen esitutkintalain (449/1987) 2 §:n mukaan poliisin on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Lain 6 §:n mukaan esitutkinta on toimitettava ilman aiheetonta viivytystä.

Tapahtuma-aikaan voimassa olleen esitutkinnasta ja pakkokeinoista annetun asetuksen (575/1988) 1 §:n mukaan kun asianomistaja tai joku muu ilmoittaa poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle rikoksesta tai tapahtumasta, jota hän pitää rikoksena, ilmoitus on viipymättä kirjattava. Ilmoitus kirjataan merkitsemällä esitutkinnan toimittamista varten tarvittavat tiedot tapahtumasta ja asianosaisista. Jos ilmoitus on puutteellinen, on ilmoituksen tekijää kehoitettava täydentämään sitä.

Valtion virkamieslain (750/1994) 4 luvun 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Arviointia

Käytettävissä olevista asiakirjoista ilmenee, että A on 20.2.2010 kirjatussa sähköisessä rikosilmoituksessaan pyytänyt häneen kohdistuneen pahoinpitelyn ohella tutkimaan väärin tietojen antamista viranomaiselle sekä vaatinut tekijälle rangaistusta. A:n ilmoituksen perusteella asiassa oli kirjattu rikosilmoitus 8480/R/3020/10 pahoinpitelystä. Vanhempi konstaapeli F oli kuulustellut A:n asianomistajan asemassa 1.3.2010. A:n ilmoituksessa mainittua väärin tietojen antamista viranomaisille ei ollut asianomistajan eikä rikoksesta epäillyn kuulustelussa käsitelty. Näin ollen rikosilmoitus oli kirjattu ja esitutkinta toimitettu vain epäillyn pahoinpitelyn osalta.

Totean, kuten saadussa selvityksessä ja Poliisihallituksen lausunnossakin, että asiassa on tapahtunut ilmeinen virhe ja että poliisin olisi tullut kirjata ilmoitus ja suorittaa tarvittavat tutkintatoimenpiteet myös epäillyn kunnianloukkauksen osalta. Poliisihallituksen lausunnon mukaan asian vakavuutta lisää se, että epäilty rikos on laiminlyönnin vuoksi päässyt vanhentumaan. Poliisihallituksen mukaan virhe vaikuttaa johtuneen pikemminkin inhimillisestä virheestä tai väärinkäsityksestä kuin tietoisesta ratkaisusta.

Virkamieslaissa säädetty asianmukaisuus tehtävien hoidossa edellyttää huolellisuutta. Saadun selvityksen perusteella poliisilaitoksella ei ole menetelty riittävän huolellisesti A:n rikosilmoituksen kirjaamisessa ja suoritettua esitutkinnassa. A:n rikosilmoituksessaan mainitsema väärin tietojen antaminen viranomaisille olisi tullut ottaa tutkinnassa huomioon, vaikkei A olisi-kaan nostanut sitä oma-aloitteisesti esiin kuulustelunsa yhteydessä. Nyt tämä teko on jäänyt tutkimatta ja epäilty rikos on vanhentunut.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän poliisilaitoksen, rikosylikomisario E:n ja vanhempi konstaapeli F:n huomiota huolellisuuteen virkatehtävien hoidossa.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni poliisilaitoksen, rikosylikomisario E:n ja vanhempi konstaapeli F:n tietoon.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Irma Tolmunen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
